

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 15 lipca 2009 r.

Druk nr 614

**KOMISJA
USTAWODAWCZA**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 85a ust. 3 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Ustawodawcza wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy – Kodeks pracy.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniona jest senator Grażyna Sztark.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Piotr Zientarski

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks pracy

Art. 1.

W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.¹⁾) art. 103 otrzymuje brzmienie:

- "Art. 103. 1. Pracodawca ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych.
2. Pracownikowi, podejmującemu naukę lub podnoszącemu kwalifikacje zawodowe na podstawie skierowania zakładu pracy, przysługują urlop szkoleniowy i zwolnienia z części dnia pracy, płatne według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy.
 3. Pracownikowi, podejmującemu naukę na podstawie skierowania zakładu pracy, w systemie stacjonarnym (dziennym) przysługuje urlop szkoleniowy lub zwolnienie z części dnia pracy na czas trwania obowiązkowych zajęć.
 4. Pracownikowi, podejmującemu naukę na podstawie skierowania zakładu pracy, w systemie niestacjonarnym (wieczorowym, zaocznym) przysługuje zwolnienie z części dnia pracy w wymiarze nie większym niż 5 godzin tygodniowo, jeżeli czas pracy nie pozwala na punktualne przybycie na zajęcia.
 5. Pracownikowi, podejmującemu naukę, na podstawie skierowania zakładu pracy, przysługuje urlop szkoleniowy w wymiarze:

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 113, poz. 717, z 1999 r. Nr 99, poz. 1152, z 2000 r. Nr 19, poz. 239, Nr 43, poz. 489, Nr 107, poz. 1127 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 11, poz. 84, Nr 28, poz. 301, Nr 52, poz. 538, Nr 99, poz. 1075, Nr 111, poz. 1194, Nr 123, poz. 1354, Nr 128, poz. 1405 i Nr 154, poz. 1805, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 135, poz. 1146, Nr 196, poz. 1660, Nr 199, poz. 1673 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 166, poz. 1608 i Nr 213, poz. 2081, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252 i Nr 240, poz. 2407, z 2005 r. Nr 10, poz. 71, Nr 68, poz. 610, Nr 86, poz. 732 i Nr 167, poz. 1398, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 133, poz. 935, Nr 217, poz. 1587 i Nr 221, poz. 1615, z 2007 r. Nr 64, poz. 426, Nr 89, poz. 589, Nr 176, poz. 1239, Nr 181, poz. 1288 i Nr 225, poz. 1672, z 2008 r. Nr 93, poz. 586, Nr 116, poz. 740, Nr 223, poz. 1460 i Nr 237, poz. 1654 oraz z 2009 r. Nr 6, poz. 33.

- 1) 5 dni roboczych – dla pracownika przystępującego do egzaminów eksternistycznych;
 - 2) 5 dni roboczych – dla pracownika przystępującego do egzaminu maturalnego;
 - 3) 10 dni roboczych w ostatnim roku studiów – na przygotowanie pracy dyplomowej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego;
 - 4) 10 dni roboczych w każdym roku szkolnym – dla pracownika uczącego się w systemie niestacjonarnym.
6. Pracownikowi, podnoszącemu kwalifikacje zawodowe, na podstawie skierowania zakładu pracy, w formach pozaszkolnych przysługuje urlop szkoleniowy lub zwolnienie z części dnia pracy, płatne według zasad obowiązujących przy obliczaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy, na udział w obowiązkowych zajęciach oraz 5 dni na przygotowanie się i przystąpienie do egzaminów końcowych.
7. Zakład pracy może przyznać pracownikowi, o którym mowa w ust. 1, dodatkowe świadczenia, w szczególności pokryć opłaty za naukę, oraz koszty przejazdu i podręczników.
8. Zakład pracy zawiera z pracownikiem, o którym mowa ust. 1, umowę określającą wzajemne prawa i obowiązki stron.
9. Pracownikowi podejmującemu naukę lub podnoszącemu kwalifikacje zawodowe bez skierowania zakładu pracy, może być udzielony urlop i zwolnienie z części dnia pracy na warunkach i w wymiarze ustalonym w umowie pomiędzy zakładem pracy i pracownikiem oraz dodatkowe świadczenia, o których mowa w ust. 7."

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Ustawa wykonująca wyrok Trybunału Konstytucyjnego

Projektowana ustawa stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r. (sygn. akt K 28/08), stwierdzającego niezgodność art. 103 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy – z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne.

Sentencja wyroku opublikowana została w Dz. U. z 2009 r. Nr 58, poz. 485 (dzień publikacji wyroku – 10 kwietnia 2009 r.). Pełny tekst wyroku, wraz uzasadnieniem – w OTK Z.U. z 2009 r. Nr 3A, poz. 28.

2. Przedmiot i istota rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego

2.1. Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności art. 103 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy – z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Art. 103 kodeksu pracy brzmi następująco: „W zakresie i na warunkach ustalonych, w drodze rozporządzenia, przez Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej pracodawca ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych”.

Jest to przepis materialny, który nakłada na pracodawcę obowiązek ułatwiania pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Jednocześnie, przepis ten jest przepisem upoważniającym dwóch ministrów do wydania rozporządzenia ustalającego zakres i warunki, na jakich pracodawca ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych. Upoważnienie to pozbawione jest jednak wytycznych.

Art. 92 ust. 1 Konstytucji stanowi, iż „Rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu”.

Upoważnienie zawarte w art. 103 kodeksu pracy określa organ właściwy do wydania rozporządzenia (dwaj ministrowie), oraz bardzo ogólne określenie zakresu spraw przekazanych do uregulowania (zakres i warunki ułatwiania pracownikom przez pracodawcę podnoszenia kwalifikacji zawodowych). Brak jest natomiast wytycznych dotyczących treści tego aktu. Stwierdzenie, że w zakresie i na warunkach ustalonych przez Ministra (...) pracodawca ułatwia pracownikom podnoszenie kwalifikacji zawodowych, jest niewystarczające do wydania zgodnego z Konstytucją aktu wykonawczego. Jest to odesłanie o charakterze blankietowym”.

Wytycznych dotyczących treści owego aktu trudno też doszukać się w innych przepisach kodeksu pracy, bowiem regulacje w nich zawarte (np. art. 17) dotyczące podnoszenia kwalifikacji zawodowych są zbyt ogólne.

Brak wytycznych – zdaniem TK – stanowi wystarczający warunek uznania niekonstytucyjności upoważnienia, nawet jeżeli pozostałe wymagania, o których mówi art. 92 Konstytucji, zostaną spełnione.

2.2. Zakwestionowany przepis traci moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw, to znaczy, że ostatnim dniem jego obowiązywania jest 10 kwietnia 2010 r.

3. Cele i zakres projektowanej ustawy

Mając na uwadze konieczność wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 31 marca 2009 r., kierując się brzmieniem sentencji wyroku oraz motywami jego uzasadnienia, proponuje się nadanie nowego brzmienia art. 103 ustawy – Kodeks pracy.

Propozycja ta zakłada uregulowanie w ustawie (a nie w rozporządzeniu) i tylko w ustawie istotnych elementów stosunku między pracodawcą a pracownikiem w zakresie ich praw i obowiązków związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracownika. Oznacza to zbędność konstruowania upoważnienia ustawowego do wydania rozporządzenia.

Pozostałe kwestie związane z prawami i obowiązkami stron, związane np. ze zobowiązaniem się pracownika, w zamian za przyznanie świadczenia na opłaty za naukę, do niewypowiadania umowy o pracę przez pewien okres, powinny być – zgodnie z potwierdzaną przez Konstytucję zasadą wolności, w tym wolności pracy (art. 30 i 65) – pozostawione woli stron wyrażonej w umowie.

Pewna regulacja jest jednak niezbędna ze względu na zobowiązania prawnomiędzynarodowe Rzeczypospolitej (konwencje MOP: nr 140 z 1974 r. dotycząca płatnego urlopu szkoleniowego i nr 142 z 1975 r. dotycząca roli poradnictwa i kształcenia zawodowego w rozwoju zasobów ludzkich).

Konwencją nr 142 Rzeczpospolita zobowiązała się do wdrożenia płatnych urlopów szkoleniowych. W tym celu wprowadzono na pracodawców obowiązek udzielenia pracownikowi podejmującemu naukę lub kształcenie zawodowe, płatnego urlopu lub zwolnienia z części dnia pracy.

Przy okazji nowelizacji zakwestionowanych przepisów, warto być może złagodzić obciążenia pracodawców w zakresie opłacania pracowniczych urlopów szkoleniowych tak by pracodawcy byli skłonni chętniej kierować pracowników do nauki lub kształcenia.

Niezbędną konsekwencją proponowanej nowelizacji będzie nowelizacja przepisów niektórych innych ustaw, które odsyłają do przepisów wydanych na podstawie art. 103 kp.

Ponadto, proponowana lub ostatecznie uchwalona nowelizacji powinna mieć na względzie terminologię art. 21 ust. 1 pkt 90 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Przepis ów zwalnia z podatku wartość świadczeń przyznanych pracownikowi na naukę i kształcenie zawodowe.

Przy wykonywaniu wyroku wskazana byłaby ściślejsza współpraca z ministrami właściwymi do spraw pracy, oświaty i wychowania oraz szkolnictwa wyższego.

4. Skutki finansowe wykonania projektowanej ustawy

Ustawa nie powoduje skutków finansowych dla budżetu państwa.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.